

Malachovské noviny

Občasník OÚ a občianskych združení v Malachove

Číslo 1 – apríl 2013, VII. ročník

Lyžovačka v uliciach Malachova, Veľký piatok 2013
Vyjadrenie starostu obce k zimnej údržbe si prečítate na str. 10.

V Malachove pribudnú nové oddychové miesta

Občianske združenie Malachovská dolina sa stalo opäť úspešným žiadateľom o finančný príspevok, keď pre projekt na vybudovanie nových oddychových miest a relaxačno-náučného chodníka Malachov – Hrádok – rekreačná lúka Pod Skalkou získalo grant v programe Pohoda za mestom 2013, ktorý spravuje Nadácia EKOPOLIS. Nadácia zverejnila projekty vybrané na pridelenie finančnej podpory dňa 8. 3. 2013. Spomedzi asi 45 projektov z celého Slovenska získalo okrem nás finančnú podporu spoločnosti Heineken ešte 5 projektov v rekreačnom zázemí miest Piešťany, Nitra, Levice, Martin a Košice.

S pomocou vás – obyvateľov Malachova, tak môžeme počas tohto roka vytvoriť oddychové sedenia:

- pred obchodom, s náučnou tabuľou o vývoji Malachova a vzhľadu krajiny,
- pred Múzeom tradičného bývania, Kováčovie domom, s náučnou tabuľou o pôvodnej ľudovej architektúre a zvykoch,
- na vyhládke pod Hrádkom, s náučnou tabuľou o starovekom hradisku Hrádok a jeho tunajších keltských a slovanských osídleniach,
- pri potoku nad obcou, na rázcestí cyklotrás pri odbočke ku lyžiarskemu stredisku, s maľovanou mapou regiónu Banskej Bystrice.

Oddychové miesta bude prepájať nový náučný chodník. Do siete „Malachovských náučných chodníkov – Banskej cesty“ tak po „Banskom“, „Rekreačnom“ a „Prírodovednom“ chodníku pribudne v Malachovskej doline aj „Historický chodník“.

V. Druga, Foto: L. Kubišová

Z Kováčovie domčeka je už Múzeum tradičného bývania

Takto pred rokom sme v našich novinách s radosťou informovali o získaní grantu predsedníčky vlády I. Radičovej pre projekt „Malachovský domček – záchrana a premena objektu ľudovej architektúry na obecné múzeum“. Z. Drugová vtedy napísala, „...a tak sa dlhoročný sen o vytvorení obecného múzea môže stať realitou. Bez nadšenia a pomoci to však ani tentoraz nepôjde“ (MN č. 1/VI, apríl 2012). To, že sa vo vynovenom a zariadenom domčeku podávali vianočné koláče, je teda dobrou správou hneď dvakrát – obec môže byť hrdá nielen na svoje obecné múzeum, ale aj na svojich obyvateľov, ktorí sa zhostili tejto úlohy a odpracovali tu znovu množstvo dobrovoľníckych hodín. (Viac sa o otvorení Múzea dočítate na stranách 4-5.)

Deti odchádzali z novootvoreného múzea s novými zážitkami.
Foto: V. Druga

POHODA ZA MESTOM

Viac o Pohode za mestom na: <http://www.ekopolis.sk/programy/grantove-rogramy/pohoda-za-mestom.html>.

VYBERÁME ZO ZASADNUTÍ OBECNÉHO ZASTUPITEĽSTVA (Obz)

Úplné znenia uznesení a zápisnice z rokovaní nájdete na:
www.malachov.sk – Samospráva – Obecné zastupiteľstvo – Zasadnutia

Na XVIII. zasadnutí ObZ v Malachove dňa 12. 12. 2012 ObZ

- Schválilo *súhlas obce k vydaniu usnesenia vyhlásenia o vydržaní pozemku*, p.č. 404/42, pri parcele č. CKN 232, v zmysle geometrického plánu č.33763020-03/13 pre Mgr. Emíliu Snopkovú.
- Schválilo *Zmluvu o zimnej údržbe*. (Do súťaže o zimnú údržbu sa prihlásili traja uchádzači. Stavebná komisia preskúmala tieto ponuky a vybrala firmu Mário Jánoš. Poslanci upozornili, že treba riadne dohliadať na výkon jednotlivých prác a na zodpovedajúce finančné ocenenie jednotlivých vykonaných úkonov).
- Schválilo *Odpis nevymožiteľnej pohľadávky z daní z nehnuteľnosti voči ZVT*.
- Schválilo *VZN č. 94/2012 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady*. V návrhu VZN boli zmeny vo výške sadzieb daní a to: podľa novely zákona o dani z nehnuteľnosti boli niektoré druhy pozemkov zlúčené – trvalý trávny porast a orná pôda spolu, ďalej zastavané plochy a nádvoria spolu s ostatnými plochami. Preto sa upravovali aj sadzby daní. Ďalej bolo navrhnuté zvýšiť platbu za komunálny odpad na 1 osobu o 2 eurá. Obec dlhodobo dotuje odvoz komunálneho odpadu z domácností, tieto náklady dokonca každoročne narastajú. Do nákladov za odvoz KO sa započítava aj odvoz veľkoobjemových kontajnerov, ktoré sú k dispozícii od apríla do konca októbra. Tiež sa zvýšil poplatok za psa na 8 eur/1 pes/rok.
- Schválilo *Rozpočtové opatrenie č. 4 za rok 2012*.
- Schválilo *Zmluvu o výpožičke pre TJ Malachov*.
- Uložilo hlavnej kontrolórke obce zahrnúť do plánu kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky na I. polrok 2013 návrh na riešenie nedostatkov uvedených v správe o výsledku kontroly dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov pri nakladaní s majetkom obce Malachov, ktorú vypracoval NKÚ SR v roku 2012:
- obec nepreukázala zverejnenie plánu kontrolnej činnosti na II. polrok 2011 najneskôr 15 dní pred jeho prerokovaním v OZ spôsobom v obci obvyklým, čím nepostupovala v súlade s § 18 ods.1 písm. b) zákona č. 369/1990 Zb.
 - zápisnica o prerokovaní správ z následnej finančnej kontroly neob sahovala dátum prerokovania správy o výsledku následnej finančnej kontroly, čím obec nepostupovala v súlade s § 22 ods. 3 písm. c) zákona č. 502/2001 Z.z.
- a informovať najbližšie zasadnutie ObZ o prijatých opatreniach na odstránenie nedostatkov uvedených v bode 1.
- Uložilo hl. kontrolórke obce bezodkladne po informovaní OZ predložiť na Expozitúru NKÚ SR písomnú informáciu o prijatých opatreniach na odstránenie nedostatkov a zahrnúť do plánu kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky na I. polrok 2013 návrh na vykonanie kontroly prevodov pozemkov obce za obdobie rokov 2009-2010.
- Vzalo na vedomie Správu o výsledku kontroly dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov pri nakladaní s majetkom obce Malachov vykonanej NKÚ SR v roku 2012, ktorej závery tvoria prílohu tohto materiálu. (Starosta informoval prítomných **o záveroch kontroly NKÚ, ktorá prebiehala v našej obci od 15.8.2012 do 31.10.2012. Kontrola skonštatovala menšie nedostatky, avšak žiadne závažné porušenia zákona neboli zistené. Všetky nedostatky, ktoré boli adresované z radov našich občanov na NKÚ, boli neopodstatnené.**)
- Odporučilo doložiť doklady o nadobudnutí pozemku k odpredaju pozemku p. Deákoví.
- Vzalo na vedomie stanovisko hl. kontrolórky k návrhu rozpočtu na r. 2013, 2014, 2015.
- Neschválilo rozpočet na roky 2013, 2014, 2015 a odložilo rozhodnutie do budúceho zasadnutia ObZ.

Na XIX. zasadnutí ObZ v Malachove dňa 8. 1. 2013 ObZ

- * Schválilo Zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku KaHR-22VS-1001/0245/106 na verejné osvetlenie v obci Malachov. (Starosta predložil návrh zmluvy, vypracovaný Slovenskou inovačnou a energetickou agentúrou, na modernizáciu a rozšírenie verejného osvetlenia v obci Malachov.)

Na XX. zasadnutí ObZ v Malachove dňa 6. 3. 2013 ObZ

- Schválilo VZN č. 95/2013 o *určení výšky dotácie na mzdy a prevádzku na dieťa materskej školy a dieťa školského zariadenia na rok 2013 s upravenou prílohou č. 1.*
- Schválilo VZN č. 96/2013 o *určení výšky príspevku na činnosť školy a školského zariadenia s úpravami.* (Príspevok za pobyt dieťaťa v MŠ bol schválený vo výške 15 eur, za dieťa v školskom klube 5 eur. Režijné náklady na 1 stravníka boli navrhnuté vo výške 2 eur.)

- Schválilo Poskytnutie finančných prostriedkov na záujmové vzdelávanie detí vo výške 50 % z normatívu na dieťa na základe žiadostí CVČ a pre ZŠ s MŠ Malachov 4370 eur na rok 2013. (Poslanci navrhli prekontrolovať žiadosti z centier voľného času o príspevky na naše deti v tom zmysle, či tam deti skutočne chodia. Dotácie na tieto deti boli navrhnuté vo výške 50% z normatívu na 1 dieťa poslať centrárm voľného času jednorázovo. Ostatné financie budú poslané na našu ZŠ s MŠ.)
- Schválilo Smernicu o postupe obce pri zadávaní zákazky s nízkou hodnotou v rámci verejného obstarávania s úpravami. (Poslanci navrhli sumy pre priame zadanie zákazky (všetky sumy sú bez DPH): dodanie tovaru do 200 eur, uskutočnenie stavebných prác do 300 eur, poskytnutie služby do 200 eur. Oslovenie viacerých dodávateľov bude potrebné pri zákazkách v cenových limitoch: dodanie tovaru nad 200 eur do 10 000 eur, stavebné práce nad 300 eur do 20 000 eur, poskytnutie služby nad 200 eur do 10 000 eur. Zároveň navrhli, aby cenové ponuky prehodnocovala finančná komisia, ktorá súčasne vyberie najvhodnejšieho dodávateľa.)
- Vzalo na vedomie Stanovisko hlavného kontrolóra k rozpočtu obce na rok 2013.
- Schválilo Rozpočet obce na rok 2013 s úpravami. (Poslanci upozornili na vysoké výdavky na zimnú údržbu, ktoré už v prvých mesiacoch tohto roku presiahli predpokladaný rozpočet na zimnú údržbu na celý rok 2013. Navrhli predložiť od dodávateľa zimnej údržby vstupné náklady na pospyový materiál. Poslanci celkovo vyjadrili nespokojnosť so zimnou údržbou, ktorá bola vykonávaná počas tejto zimy – po finančnej aj kvalitatívnej stránke. Tiež navrhli, aby škody, ktoré boli spôsobené pri výkone zimnej údržby, boli kompenzované pri úhrade faktúr dodávateľovi. K jednotlivým položkám navrhovaného rozpočtu sa vyjadrila posl. Steinsdorferová v mene finančnej komisie a navrhla zrušiť na obecnom úrade jednu pevnú linku (t. č. 418 32 15) a tiež mobil (č. 0917 783 961). Ďalej navrhla znížiť položku na repre na 1000 eur, položku na opravu služobného auta na 700 eur.
- Vzalo na vedomie Rozpočet obce na roky 2014, 2015.
- Schválilo Komisiu na výber obstarávateľa a dodávateľa na rekonštrukciu verejného osvetlenia a odvoz odpadov v zložení Ing. Benický, L. Gajdúšek, O. Slivka, L. Krnáčová, J. Steinsdorferová.
- Schválilo Zmluvu o zriadení spoločného úradu v oblasti sociálnych služieb. (Veci, súvisiace s opatrovateľskou službou a celkovo sociálnymi záležitosťami bude vybavovať mestský úrad a obec bude uhrádzať len skutočné výkony za obec Malachov na základe faktúr, vystavených Mestom Banská Bystrica, sociálnym odborom.)
- Schválilo Plán riadnych zasadnutí OZ na rok 2013. (Naplánovaných je 6 zasadnutí ObZ na rok 2013: 10. týždeň, 20. týždeň, 26. týždeň, 36. týždeň, 44. týždeň, 50. týždeň)
- Schválilo Úväzok hlavnej kontrolórky obce na 6 hod. týždenne.
- Schválilo Plán kontrolnej činnosti na 1. polrok 2013.
- Vzalo na vedomie Informáciu o návrhu k zberu biologicky rozložiteľného odpadu.

Na XXI. (mimoriadnom) zasadnutí ObZ v Malachove dňa 27. 3. 2013 ObZ

- * Schválilo VZN č. 97/2013, ktorým sa vyhlasujú záväzné časti Územného plánu aglomerácie Banská Bystrica podľa zmien a doplnkov č. 5 Obec Malachov. Tento doplnok rieši územie severne od stredu obce – smerom na Suchý vrch a umožňuje stavbu rodinných domov v rekreačnej oblasti Medvedica.

Informácie o **termínoch** zasadnutí obecného zastupiteľstva s návrhom programu rokovania sú zverejňované na úradnej tabuli, na www.malachov.sk a prostredníctvom obecného rozhlasu. Na úradnej tabuli a internete sú tiež zverejňované texty navrhovaných **všeobecne záväzných nariadení** a schválené **VZN**.

Na **www.malachov.sk** nájdete okrem mnohých ďalších informácií o obci aj **rozpočet** obce, **zmluvy**, **faktúry** a **objednávky** OÚ Malachov. Podnety k obsahu stránky zasielajte na starosta@malachov.sk, prípadne kubisova@gmail.com. (lk)

Požiadajte o zasielanie obecných informácií e-mailom

OÚ Malachov umožňuje občanom, aby informácie, ktoré sú vyhlasované prostredníctvom obecného rozhlasu, a netýkajú sa bezprostredného predaja v obci, dostávali záujemcovia prostredníctvom e-mailových správ. Ak máte o túto službu záujem, pošlite e-mail na adresu: ou@malachov.sk a do predmetu správy napíšte **ODOBERANIE E-OZNAMOV**.

**Fašiangy, Turíce, Veľká noc príde,
kto nemá kožuška, zima mu bude.
Ja nemám, ja nemám, len sa tak trasiem,
dajte mi slaninky, nech sa vypasím.**

Fašiangy – symbol veselosti, zábavy, hodovania a pitia. Také boli „fašangy“ v minulosti, a také sú v redukovanej podobe i dnes. Táto obyčaj sa naďalej zachováva aj v našej obci. **Mládenci – fašiangovníci** vyobliekaní v krásnych krojoch a klobúkoch s nádhernými perami, ktoré sú typické pre Malachov, **v sobotu 10. februára** navštívili každý dom. Povykrúcali ženy a dievčence, a za odmenu dostávali vajcia, slaninku a „krapne“. V priebehu dňa predviedli fašiangovníci v kultúrnom dome dve koledy so svojimi tancami a spevmi.

O organizáciu fašiangovej zábavy sa v tomto roku postaral **náš Klub dôchodcov Malachovčan a OZ Malachovská dolina**. Občerstvenie v bufete zabezpečili Miro Brieda, Palko Terem, Jarka Bukvajová, Mária Briedová a Elena Oravcová. Chutnú

praženicu pripravovala Mária Dobrotová s pomocníkmi. Na všetko dozerala predsedníčka klubu Lýdia Boďová. Nechýbala tombola s kvalitnými cenami, ako aj masky a ich vyhodnotenie. Vyvrcholením fašiangových sviatkov bolo pochovávanie basy v utorok v noci pred Popolcovou stredou. Nechýbal krojovaný sprievod mládencov za účasti farára a plačiek. Pre dobrú náladu a zábavu sme do tanca zabezpečili hudobnú skupinu CANTILENA, ktorá hrala do skorých ranných hodín.

Touto cestou chceme poďakovať za dobrú spoluprácu a priebeh malachovských fašiangov OZ Malachovská dolina, Martinovi Pálovi a obci za bezplatné zapožičanie sály v kultúrnom dome. Tešíme sa aj na ďalšie spoločné akcie.

Za výbor KD Malachovčan E. Briedová

Foto: E. Briedová (pochovávanie basy), J. Solivajs (v uliciach Malachova), M. Galková (karneval)

1) Mládenci vyobliekaní v krásnych krojoch a klobúkoch s nádhernými perami.

2) Basu pochovali ako sa patrí.

3) Nechýbali farár, miništranti, ani plačky. Chýbalo veľa Malachovčanov.

4) Gazdiné pohostili fašiangovníkov ...

5) Do kroku aj do skoku vyhrávali osvedčení hudobníci.

6) Súčasťou malachovských Fašiangov sa stal aj detský karneval, ktorý organizujú ZŠ s MŠ v Malachove a OZ Malachovská škola. Pamätáte sa ešte na rodinu Adamsovcov?

Dokončenie múzea je iba začiatok

V novinách sme priebežne informovali o všetkých činnostiach, ktoré bolo treba pri rekonštrukcii a zariadení domčeka vykonať – peniaze z grantu boli použité na nevyhnutné zásahy odborných firiem a materiál, ostatnú prácu odviadli najmä členovia KD Malachovčan a Malachovská dolina – od prvotného vypratania domčeka, cez čistenie a natieranie vnútorných priestorov aj zariadenia, cez zhromažďovanie, čistenie a impregnovanie zbierkových predmetov, získanie a zarámovanie historických fotografií, až po inštaláciu zbierkových predmetov, či ich uloženie v podkroví na ďalšie využitie pri jednotlivých akciách. Všetky tieto činnosti prebiehali pod vedením odborníčky naslovovzatej – etnografky Zuzany Drugovej, pod ktorej dohľadom, ešte ako riaditeľky Stredoslovenského múzea, bol úspešne rekonštruovaný a sprístupnený aj Matejov dom v Banskej Bystrici.

Zariadenie historických miestností starého malachovského domčeka zozbieranými historickými predmetmi oslovilo aj učiteľky tunajšej školy a škôlky, ktorá sa zameriava na regionálnu výchovu, a tak budú niektoré vyučovacie hodiny malachovských detí prebiehať priamo v tomto obnovenom historickom prostredí. V Múzeu tradičného bývania – Kováčovie dome sa už pri jeho slávnostnom otvorení 18. decembra 2012 uskutočnilo prvé medzigeneračné stretnutie detí ZŠ s MŠ Malachov s dôchodcami, ktorí boli nielen brigádnikmi, ale aj pamätníkmi života v „Kováčovie dome“. Deti zaspievali vianočné koledy a vinše, dôchodcovia ich na oplátku ponúkli domácimi pochúťkami, a spolu s etnografkou im porozprávali o živote v minulosti a o tom, ako sa ktoré vystavené predmety používali.

Vďaka získaniu financií prostredníctvom grantového programu Pohoda za mestom bude možné dokončiť aj okolie domčeka – vybudovať tradičné latkové oplotenie a oddychové miesto s náučnou tabuľou – zastávku pripravovaného Historického chodníka. Ako vždy, rátame s **nadšením a pomocou** miestnych dobrovoľníkov a dobrovoľníčok.

Zoznam brigádnikov:

Boďová L.	Druga V.	Oravcová E.
Briedová M.	Drugová Z.	Oravcová J.
Briedová E.	Hnidková V.	Oravcová M.
Bukvajová J.	Homolová L.	Plajová M.
Bušovská Z.	Kapusta D.	Poppa
Dobrota O.	Kubiš P.	Šávoltová M.
Dobrotová M.	Kyselová O.	Šimová A.
Druga M.	Ličko R.	Žabková J.

Odborné remeselnícke práce:

Ondrej Dobrota (Brčko) – vyrobenie a montáž obnoveného okna do pitvora,

Peter Kupec – natretie strechy,

Daniel Kapusta (DK Rámovanie) – rámy na fotografie, sponzorsky.

L. Kubišová, V. Druga, Foto: V. Druga

Otázka pre Zuzanu Drugovú:

Zuzana, ty si vo svojich príspevkoch o „múzejku“, ako si ho často nazývala, aj v osobných rozhovoroch, stále vyzdvihovala úžasnú vitalitu a pracovitost' malachovských dôchodkýň. Je ešte niečo, čo by si rada spomenula pri tejto príležitosti – keď je tento projekt úspešne završený?

Chcela by som vyjadriť nádej, že dokončenie múzejka je len začiatkom toho, čo by sa v Malachove dalo robiť. Malachov má svoju bohatú históriu a tradície a bola by škoda nechať ich v zabudnutí. A tak dúfam, že nadšenie členov KD Malachovčan vydrží aj naďalej a my budeme môcť spoločne pripraviť ďalšie projekty – napríklad aj projekt, vďaka ktorému by som chcela naspäť do Malachova vrátiť výrobu štrikovaných kapčiekov, ktorými bola naša obec kedysi známa – a dnes toto remeslo už vymrelo ... Vieme ale postup, poznáme lektorov a tak verím, že aj toto remeslo sa vráti do našej obce – a Kováčovie dom sa stane naozaj miestom zmysluplných a zaujímavých stretnutí.

Sprístupnenie domčeka širšej verejnosti bude doriešené v blízkej budúcnosti prostredníctvom dobrovoľníkov a spôsob návštev bude zverejnený na náučnej tabuli pri domčeku. Každý podnet alebo pomoc – aj mladších generácií – sú vítané. Neodkladné návštevy si zatiaľ môžete zorganizovať prostredníctvom OÚ na tel. č.: 048 410 40 30. (lk)

Dojmy detí z návštevy „v malachovskej chalúpke“ nám sprostredkovala mama školáka Adama

„Mami, vieš, kde sme dnes boli? V malachovskom múzeu.“

Vedela som, že malachovskí zanietenci zrekonštruovali a zariadili malý domček na vyšnom konci dediny za potokom, a tak ma zaujímalo, čo si o chalúpke myslia deti 21. storočia, odchované netradičnými rozprávkami, internetom a googlom.

Pre deti je nepredstaviteľné, že ... viacerí ľudia bývali v dome bez vodovodu a elektriky, v dome s jednou izbou, ktorá plnila funkciu kuchyne, spálne i obývačky zároveň ..., že v jednej posteli spávalo viacero ľudí ..., že prali v potoku a vodu nosili vo vedrách a netiekla im z vodovodu ..., že v „čiernej izbe“ sa varilo na otvorenom ohni ..., že hrnce, tanieri, lyžice sa nekupovali v obchodoch, ale na trhoch, alebo si ich vyrábali doma sami ..., že látku na tradičné odevy tkali ženy na krosnách ..., že ...

Aj vďaka zrekonštruovanej dreveničke sa deti oboznámili s bývaním aj spôsobom života v Malachove v druhej polovici 19. storočia, čo im nemôže uškodiť. Samozrejme, neprekvapilo ma, že najväčší úspech malo pohostenie – pagáče a koláčiky, ktoré pripravili malachovské dôchodkyne. I. Mikšíková

1), 6) a 7) Pohľady do interiéru.

2) Vianočnú atmosféru dotvorili bývalí aj súčasní žiaci tunajšej ZŠ s MŠ svojimi koledami.

3) Predsedníčka klubu L. Boďová ponúkla doma vyrobené oblátky.

4) M. Dobrotová vysvetľuje používanie vtedajšieho kuchynského vybavenia.

5) Z. Drugová spolu s pamätníkmi predstavili školákovi dávne zvyky aj predmety používané v minulosti.

GRATULÁCIA

Zuzane Drugovej blahoželáme k peknému životnému jubileu, ktoré oslávila 20. marca. Želáme jej pevné zdravie a veľa radosti v osobnom aj pracovnom živote.

redakcia a OÚ

Klub dôchodcov MALACHOVČAN

MDŽ – prežitok?

Pre členov, a najmä členky, nášho klubu isto nie. Je to tak z dôvodu, že v minulosti mu bola daná dôstojnosť a dôležitosť pripomenúť si a kultúrne osláviť nezastupiteľnú úlohu žien v rodine a spoločnosti.

V tomto duchu sme sa stretli **2. marca na slávnostnej členskej schôdzi**. Po prehodnotení roka 2012 a po správe revíznej komisie sme prijali plán práce na prvý polrok. V pláne máme návštevy chorých členov klubu, pokračovanie masáží aj pre občanov obce, jarnú úpravu obidvoch cintorínov, návštevu termálnych kúpalísk, návštevu filmového alebo divadelného predstavenia. K sviatku nám poblahožela aj starosta obce pán Slivka. Zblahoželali sme členom klubu a pozvaným občanom obce pri ich životných jubileách, pani **Emílii Krnáčovej, Júlii Dvorskej, Zuzane Bušovskej, Elene Briedovej**, pánovi **Jánovi Klačanovi, Pavlovi Teremovi a Jánovi Dobrotovi**. Nasledovalo občerstvenie, živá debata a zábava. Onedlho sa zaplnil tanečný parket, kam prítomných vylákala skvelá hudobná skupina CANTILENA.

Čo na záver? Opýtajte sa žien z klubu, či je MDŽ a jeho oslava prežitkom. Určite nie je a dlho ani nebude. Je skôr príjemným každoročným zážitkom. Asi je to o ľuďoch, ktorí stretnutie pripravujú a o tých, ktorí sa zúčastnia.

Čo nás čaká najbližšie:

Najbližšie sa stretneme na brigáde **v mesiaci apríl** pri dočisťovaní cintorínov, termín oznámime. Bude to závisieť od počasia. Každý z nás chce, aby tieto miesta boli pekné a dôstojné, preto všetci spoločne prispievajme ku skrášleniu miesta posledného odpočinku našich rodičov, prarodičov, blízkych i vzdialených príbuzných.

Za výbor klubu spracovala tajomníčka Elena Briedová

O našej činnosti od založenia klubu si môžete prečítať aj na internete, na stránke obce www.malachov.sk v záložke – OZ klub dôchodcov Malachovčan. Priložená je aj fotogaléria. Samostatnou kategóriou je Múzeum tradičného bývania – fotografie z brigád na Kováčovie domčeku.

Na vlnách Titanicu

RMS Titanic. Príbeh lode, ktorý poznáme všetci si v tomto roku pripomína 101. výročie od svojej prvej a zároveň aj poslednej plavby. Napriek tomu, že táto vo svojej dobe najluxusnejšia a najväčšia loď je neustálym centrom pozornosti, záujmu a zvedavosti širokej verejnosti, nebudú nasledujúce riadky o nej.

Trasa, po ktorej sa Titanic plavil, bola desaťročia pred ním a tiež po ňom križovaná parníkmi, jedinými dopravnými prostriedkami, ktoré do „vynájdenia“ dopravných lietadiel spájali jednotlivé kontinenty. Na palubách týchto parných lodí sa pre mnohých ľudí začínal nový život. Reč je o vystažovalcoch, ktorí plní očakávania, nádeje ale aj obáv cestovali za svojím novým domovom a prácou. V slovenskej histórii je pomerne mnoho nedopovedaných otázok a jednou z nich je určite aj história slovenského vystažovalectva a to v rôznych obdobiach a formách.

Kroky Malachovčanov po svete

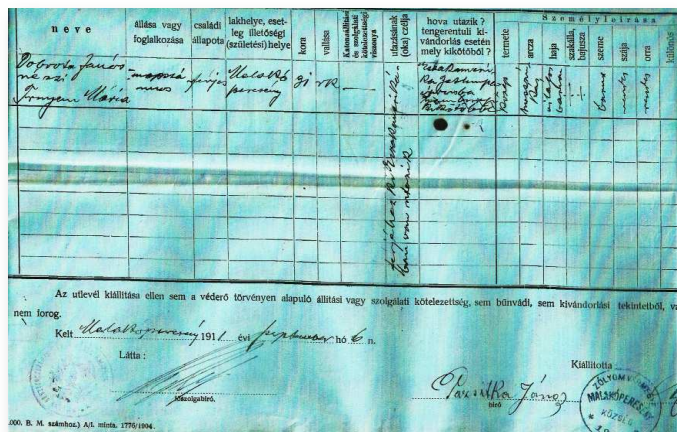
Aký osud nás čaká? Uvidíme ešte svoj rodný kraj? Aj také otázky, nádeje, ale aj obavy z budúcnosti si určite kládli vystažovalci z Malachova. Patril k tej väčšine Slovákov, ktorí primárne emigrovali do cudziny za prácou a nie so zámerom natrvalo sa tam usadiť. Po získaní určitých prostriedkov sa teda vracali domov, hoci mnohí za prácou odchádzali pravidelne. Žiaľ, nepodarilo sa získať informácie o tých Malachovčanoch, ktorí sa usadili v zahraničí natrvalo. Destinácie, kam smerovali ich kroky boli predovšetkým Spojené štáty americké, Argentína, z európskych krajín najmä Francúzsko, Maďarsko a pre mňa zatiaľ neidentifikovateľná oblasť Kurapa mimo Ruska (možno Kirgizsko). Dominantným prístavom odkiaľ najčastejšie cestovali do sveta bol prístav v Brémach a potom nasledovali ďalšie západoeurópske prístavy ako Hamburg, Rotterdam a Antverpy.

Vstupnou bránou do USA bol malý ostrov Ellis Island v hornej časti newyorskej zátoky. Cez toto kontrolné stanovište prechádzali od roku 1892 do konca roku 1954 všetci prisťahovalci (teda aj imigranti z Malachova), ktorí vstupovali na pôdu USA. Zmyslom bolo získať presné údaje o počte imigrantov a hlavne realizovať kroky na ochranu obyvateľstva pred infekčnými ochoreniami. A práve tento ostrov v blízkosti New Yorku predstavoval dostatočnú izoláciu od ostatného obyvateľstva. Podľa prameňov databázy Ellis Island bolo pre Malachovčanov cieľovým miestom v USA najmä mesto West Seneca na predmestí Buffala v štáte New York.

Spomeňme dva konkrétne príklady z Malachova, ktoré sa zachovali v podžupanských písomnostiach a ukazujú nám aké formálne náležitosti bolo potrebné pred vystažovaním spísať. Ide o Andreja Riečana a Zuzanu Kapustovú, ktorí vycestovali v období monarchie pred prvou svetovou vojnou za prácou do Spojených štátov amerických.

Zápisnica spísaná v Radvani 14. februára 1910 hovorí doslovne toto: „Dnešného dňa sa dostavil Andrej Riečan obyvateľ Malachova a žiada o vystavenie cestovného povolenia na vycestovanie za prácou do Ameriky. Bol poučený na základe nariadenia ministra vnútra č. 9573/908, že v Spojených štátoch severoamerických hospodárske ťažkosti stále pretrvávajú a že vystažovalci nemajú možnosť dostať sa k práci a k zárobku a keď minú svoje peniaze, nemajú nárok na žiadnu podporu alebo zaopatrenie a nemajú sa ani ako dostať domov. Nato menovaný tvrdí, že má v Amerike štyroch bratrancov, ktorí sa už v predstihu postarajú aby mal prácu a že od svojho úmyslu neodstúpi. Tým sa zápisnica uzatvára. Podpísaný žiadateľ Andrej Riečan, Ján Pažitka richtár a D. Kneppo notár“⁽¹⁾.

Už 22. februára 1910 mu bol vystavený pas (cestovné povolenie) na vystažovanie, ktorý plnil funkciu zákonného potvrdenia. Pas mal formu karty respektíve tabuľkového formulára, ktorý zahŕňal základné osobné údaje ako meno, priezvisko, povolanie, stav, bydlisko, vek a náboženstvo emigranta. Ďalej informácie týkajúce sa vojenskej služby, pracovnej pozície, cieľa cesty (konkrétne

Cestovné povolenie (pas) z roku 1911 na meno Dobrota Mária rod. Trňan

West Seneca, Amerika), a keďže v tej dobe sa nevyužívala fotografia, aj slovný popis osoby. Táto časť pasu je mimoriadne zaujímavá, pretože nám aj po viac ako 100 rokoch dáva možnosť získať predstavu o osobe, ktorú by sme si inak nemohli predstaviť, najmä ak v rodinnom archíve chýbajú jej fotografie. Pozrime sa teda, ako opísali úradníci Andreja Riečana: *postava – stredná, tvár – guľatá, vlasy – hnedé, brada – oholená, oči – svetlohnedé, ústa – plné*. Do USA pricestoval už 30. marca 1910.

Aj ďalší Malachovčania v dobe Rakúsko-Uhorska požiadali o vystažovanie. Tu sú ich mená, vek a rok vystažovania: Riečan Ján (32 – 1909), Kapustová Zuzana (36 – 1909), Dobrota Ján (37 – 1909), Dobrotová Mária (31 – 1911), Brzula Juraj (35 – 1910), Brzula Juraj (40 – 1914), Dobrík Juraj (26 – 1910), Haring Juraj (32 – 1910), Krnáč Andrej (32 – 1910), Dobrotová Zuzana (26 – 1913).

Druhým príkladom je vystažovanie Zuzany Kapustovej rod. Králik spolu so štyrmi deťmi (*Ján – 10-ročný, Anna – 9-ročná, Andrej – 5-ročný, Amália – 2-ročná*) za svojím manželom Jánom Kapustom. Túto jej druhú cestu do USA (*prvýkrát pricestovala do USA v júli 1905*)⁽²⁾ môžeme pomerne dobre zdokumentovať na základe archívnych materiálov. Hneď prvý zachovaný prameň je jedinečný, pretože ide o list, ktorého odosielateľom je Kráľovská holandská lodná spoločnosť Holland-America Line, ktorá prepravovala emigrantov na trase Rotterdam-New York. Tento list, ktorý bol adresovaný Zuzane Kapustovej, bol napísaný v pobočke holandskej spoločnosti vo Viedni dňa 19. júla 1909. A čo je neobvyklé, bol písaný v slovenskom jazyku tej doby a preto stojí za pozornosť si ho prezentovať v pôvodnom znení takmer celý:

„Pani Susanna Kapusztá, Malachow z Zólyom Radvány
Davame Vám na vedomost, že je pre Vás jedna šifkarta v Amerike kupena, tojest pre jednu dorostlu a šteri deti z Budapest do Rotterdamu na železnici v III. klasi a z Rotterdamu na šifu III. klasi do New-Yorku. Šifkartu aj kartu železnicnu z New-Yorku do Buffalo NY dostanu keď do Rotterdamu pridu.

Keď bi Vaši známi chceli na jednom šifu cez Rotterdam cestovať, nech pošlu 20 korún zavdavek, že bi sme mohli pre nich na šifu miesto nahotoviť: tito 20 korún sa s celej ceni odrátajú, a jak bi ste necestovali, to sa ti 20 koruni celkom nazad daju.

Každu sobotu jeden dvašrubni šif z Rotterdamu odchodí a preto cestovníci maju na pondelok lebo utorok rano ve Vidni buť.

Keď náš list prijali, odpišu, kedí chcú cestovať, a mi pre nich na šifu miesto nahotovime. Keď do Vidňa prindú, preukážu bez strachu našu červenú cedulu na štácii, a jeden človek s červenou čapku (hordár), kteri pri vychodu stojí, hneď Vás odprovaďi do našej kancelarie, jak mu len slovo Rotterdam alebo NASM⁽³⁾ poviete.

Očekavame Vašu odpoved a pozdravujeme Vás s veškerú uctú
Hollandsko-Amerikánská Linija“

V poznámke pod textom je dopísané že je potrebné pri vstupe do USA preukázať 25 dolárov (125 korún). Cestovné povolenie bolo tejto rodine vystavené 21. júla 1909. Ak sú vyššie uvedené údaje správne, tak z Rotterdamu vyplávali na lodi Nieuw Amsterdam v sobotu 14. augusta a v prístave v New Yorku sa vylodili

v pondelok 16. augusta 1909. Cieľom ich ďalšej cesty na pôde USA bolo predmestie Buffala v štáte New York West Seneca 517 Ridge Road, kde v tej dobe ich manžel a otec Ján Kapusta býval⁴⁾. A ešte jedna malá drobníčka na záver. Najmladšia dcéra, 2-ročná Amália, ktorá cestovala s nimi, mala americké občianstvo, pretože sa narodila počas prvého pobytu rodičov v USA a automaticky teda získala toto občianstvo.

Prvá svetová vojna emigráciu zabrzdlila, ale po jej skončení sa vysťahovalectvo opäť obnovilo. Cieľom ciest vysťahovalcov boli teraz predovšetkým krajiny Latinskej Ameriky a západná Európa (emigrácia do USA bola radikálne obmedzená). Slováci už na začiatku 20. rokov prechádzali tentoraz cez Prahu do západoeurópskych prístavov.

Na zmiernenie nezamestnanosti v poľnohospodárstve sa dohodla vláda ČSR a Francúzska, že Francúzsko prijme pre rok 1923 desať tisíc poľnohospodárskych robotníkov najmä pre stredné statky, kde budú zamestnaní maximálne po dvadsať ľudí⁵⁾. Toto vysťahovalectvo bolo usmerňované a prebiehalo na základe medzishátnej zmluvy medzi oboma štátmi z roku 1920. V súlade s ňou boli československí občania najímaní hromadne alebo individuálne a boli zrovnoprávnení s francúzskymi robotníkmi z hľadiska miezd a zdravotného a sociálneho poistenia.

Opäť malý príklad z Malachova. Francúzske ministerstvo poľnohospodárstva vydalo v roku 1928 dopyt na dodanie 200-300 odborných drevorubačov a paličov dreveného uhlia. Z Malachova sa prihlásili: Ján Hano, Malachov č. 56, drevorobotník, Pavel Dobrota, Malachov č. 61, drevorobotník, Ondrej Štesko, Malachov 68, drevorobotník.

Za celý obvod notariátu sa prihlásilo iba 7 robotníkov. Tento zoznam prihlásených robotníkov (drevorubačov) do Francúzska bol vyhotovený obvodným notárom v Radvani 24. februára 1928⁶⁾.

Ďalším prameňom k získaniu informácií o Malachovčanoch, ktorí v tomto období požiadali o vycestovanie je evidencia cestovných pasov z rokov 1923-1935. Menný register obsahuje okrem uvedených údajov aj bydlisko (uvádzame len u tých, ktorí ho mali mimo Malachova), názov krajiny označuje krajinu, do ktorej bol vystavený pas, a platnosť pasu od-do (neuvádzame):

- **Cimermanová Júlia**, nar. 31. 3. 1903 v Malachove, Argentína, za pracou
- **Cimermanová Anna**, nar. 2. 7. 1893 v Malachove, bydlisko: Králiky, Francúzsko
- **Šimová Verona**, nar. 18. 2. 1907 v Budapešti, bydlisko: Trebišov (obyvatelka Malachova), Maďarsko
- **Snopko Ján**, nar. 15. 7. 1884 v Malachove, Argentína, pozn.: *pozyvateľ Martin Plaj*
- **Riečanová Júlia**, nar. 28. 11. 1887 v Malachove, Maďarsko

- **Štesko Ján**, nar. 2. 1. 1896 v Malachove, bydlisko: Malachov, Kurapa mimo Ruska, pozn.: *pozyvateľ brat Andrej Štesko*
- **Homola Ján**, nar. 13. 12. 1881 v Malachove, Francúzsko
- **Dvorská Anna**, nar. 5. 1. 1909 v Malachove, Argentína
- **Krnáč Andrej**, nar. 3. 9. 1884 v Malachove, Amerika (USA)
- **Kubišová Anna**, nar. 8. 7. 1890 v Malachove, Maďarsko
- **Macák Ján**, nar. 20. 1. 1899 v Malachove, Maďarsko a späť
- **Bušovská Hermína**, nar. 22. 1. 1893 v Malachove, Maďarsko
- **Bušovská Anna**, nar. 27. 3. 1911 v Malachove, Kurapa mimo Ruska
- **Snopko Ján**, nar. 27. 1. 1911 v Malachove, Argentína
- **Kapusta Ján**, nar. 1. 4. 1900 v Malachove, USA
- **Klačan Ján**, nar. 1. 3. 1905 v Malachove, Argentína
- **Dvorský Juraj**, nar. 8. 5. 1901 v Horných Pršanoch, Argentína
- **Bušovský Juraj**, nar. 24. 4. 1913 v Malachove, Kurapa mimo Ruska
- **Bušovská Hermína Anna**, nar. 22. 1. 1893 v Malachove, Kurapa mimo Ruska
- **Bušovský Juraj**, nar. 24. 4. 1913 v Malachove, Kurapa mimo Ruska
- **Bušovská Anna**, nar. 27. 3. 1911 v Malachove, Kurapa mimo Ruska

Lod' Kaiser Wilhelm II

Emigranti z Malachova cestujúci na tejto lodi:

- **Riečan Andrej**, 42-ročný, ženatý, bydlisko: Malachov, cieľ cesty: West Seneca New York USA, dátum príchodu: 30. marec 1910, prístav odchodu: Brémy, predchádzajúci pobyt v USA: august 1907.
- **Brzula Juraj**, 35-ročný, ženatý, bydlisko: Malachov, cieľ cesty: West Seneca New York USA, dátum príchodu: 30. marec 1910, prístav odchodu: Brémy.

Tomáš Cimerman

Redakčne krátené, viac informácií o ľuďoch, lodiach a lodných spoločnostiach, ktorými cestovali sa dozviete na: www.malachovo.sk/dejiny-malachova/vystahovalectvo-z-malachova

- 1) preklad z maďarského originálu M. Kiššimon
- 2) Manifest Ship 14/1909
- 3) Ide o skratku holandskej lodnej spoločnosti ktorá znamená *Nederlandsch-Amerikaansche Stoomvaart Maatschappij* (angl. *Holland America Line*)
- 4) Manifest Ship 14/1909
- 5) Administratívne písomnosti 1923, Odvodný notársky úrad Radvan, ŠA BB, krab. 18
- 6) Administratívne písomnosti 1928, Odvodný notársky úrad Radvan, ŠA BB, krab. 20
- 7) Evidencia cestovných pasov, Administratívne písomnosti, Odvodný notársky úrad Radvan, ŠA BB, sign. 44, krab. 1

Výzva Pomôžte zdokumentovať dejiny Malachova

V nedávnom období sa nám podarilo spustiť projekt, ktorého cieľom je zdokumentovať a zmapovať premeny Malachova ovplyvnené historickými a politickými udalosťami prostredníctvom zhromažďovania fotografického materiálu. Najmä vďaka spolupráci a iniciatíve niektorých z vás sa nám darí aspoň sčasti zaplniť prázdne miesta po našich predkoch a spoznávať ľudí a miesta dávno zabudnuté. Dostali sme mnohé zaujímavé fotografie z činnosti spolkov, športu, divadla, etnografie a architektúry Malachova. Spoločne sa snažíme zisťovať datovanie fotografií a tiež mená ľudí zobrazených na nich. Pretože všetci vieme, že bez týchto základných informácií sa fotografie stávajú anonymné a pre budúcnosť „bezcné“. Zapojte sa aj vy do tejto činnosti a poďte sa so svojím fotoarchívom. Kópie, skeny fotografií môžete zasielať na e-mail: malachovo.sk@gmail.com.

T. Cimerman

Náš divadelný súbor má za sebou už aj úspešnú reprízu

Po vianočnom megaúspechu – povedané rečou mladých – a na žiadosť našich divákov sme sa rozhodli pre reprízu bláznivej komédie s názvom ZACHRÁŇTE VILIHU. Predstavenie sa uskutočnilo 31. 3. 2013 v kultúrnom dome v Malachove. Na osvieženie pamäte ponúkame pár fotografií, ktoré počas premiéry nafotila Anka Nociarová.

Sme radi, že ľuďom sa predstavenie páčilo a boli spokojní, a už teraz začínam uvažovať, čím divákov prekvapíme na Vianoce.

Eva Gajdúšková, režisérka

„Knihy sú pre ľudí tým,
čím sú pre vtákov krídla.“
(John Ruskin)

MAREC A KNIHA

Čím je kniha pre človeka? Je zdrojom poznávania, poučenia, vzdelanosti, rozširovania obzorov a v neposlednom rade aj zdrojom potešenia.

Marec – MESIAC KNIHY. Slogan poznáme už od útleho detstva.

V marci sa narodil a zomrel ľudovýhonný pracovník, národný buditel, ľudový básnik, zberateľ národných piesní, misionár slovenského národa a prvý kolportér slovenských kníh Matej Hrebenda.

V dnešnej dobe sa čitateľ stretáva s knihou v kníhkupectvách, v domácich knižných zbierkach, či v školách. Svoje nezastupiteľné miesto majú však aj knižnice. Umožnia siahnuť po knihe aj tým, ktorí si zo svojich skromných príjmov nemôžu dovoliť zakúpiť čoraz drahšie knihy. V knižničnom fonde sa nájdú tituly, ktoré sú v kníhkupectvách, a dokonca aj v antikvariátoch, dávno vypredané. Sú to predovšetkým diela slovenských a svetových klasikov, po ktorých je mimoriadny dopyt, a na ktoré akoby vydavateľstvá kníh v súčasnosti pozabudli.

Zavedením internetu značne poklesol záujem o čítanie kníh, najmä u mladých ľudí. To prinieslo všeobecný pokles jazykovej kultúry a komunikatívnych zručností detí a mládeže.

Na peknú a dobrú spoluprácu so Základnou školou v Malachove už len spomínáme. Žiaci školy boli pravidelnými návštevníkmi a čitateľmi obecnej knižnice. Veríme, že množstvo školských povinností a záujmových činností nezabrání obnoveniu tejto úslachtilkej spolupráce.

Bola by som veľmi šťastná, keby členovia OZ Malachovčan prejavili záujem, a tiež sa prihlásili a stali stálymi čitateľmi a návštevníkmi knižnice.

V zdraví aj v chorobe, v dobrom či zlom, je kniha vždy dobrým spoločníkom.

„Knižnica je nemocnicou pre dušu.“

Veľkou oporou pri zriaďovaní knižnice bola spolupráca s Okresnou knižnicou v Banskej Bystrici. Práve ona prispela knižnému fondu novozriadenej knižnice titulmi kníh, ktoré som ako nastávajúca pracovníčka knižnice mala možnosť vybrať, a ktoré nám zadarmo venovali.

V súčasnosti dostáva knižnica dotáciu, ktorá umožňuje aktualizovanie knižného fondu. Nárast knižného fondu nepramení len z nákupov nových kníh, ale aj z darovania kníh z domácich zbierok mnohých občanov Malachova.

V súčasnosti tvorí knižný fond:

1 630 kníh

Z toho:

Krásna literatúra pre dospelých:	1 124 kníh
Odborná literatúra pre dospelých:	160 kníh
Krásna literatúra pre deti:	324 kníh
Odborná literatúra pre deti:	22 kníh

Nákup literatúry:

Obecný úrad prispel v r. 2012 sumou:	104,70 eur
Nákup kníh z členských príspevkov:	42,18 eur
Spolu:	146,88 eur

Knižný fond zaznamenal ročný prírastok:	189 kníh
Sponzorský dar: 172 kníh	Kúpených: 17 kníh

Prezenčné výpožičky:

Odborná literatúra – dospelí: 33	– deti: 33 výpožičiek
Krásna literatúra – dospelí: 1134	– deti: 112 výpožičiek
Spolu: 1312 výpožičiek	

Návštevy čitateľov v knižnici:

Detí: 118 čitateľov	Dospelých: 667 čitateľov
Spolu: 785 čitateľov	

Z Miestneho odboru Matice slovenskej v Banskej Bystrici nám pravidelne zasielajú mesačník ZVON. Potešíme sa, ak nám aj Obecný úrad daruje po jednom exemplári z každého nového čísla miestnych MALACHOVSKÝCH NOVÍN. Vopred ďakujeme.

„Už len pomyslenie, že na konci dňa na mňa čaká dobrá kniha, robí ten deň krajším.“

(Kathleen Norris)

Teším sa na stretnutie s vami – v knižnici.

Mária Žabková

Obecná knižnica

Je otvorená každý pondelok v čase 17:00-19:00 h.

Členský poplatok pre dospelého je 0,70 eur, deti majú členské zdarma.

Slovo záhradkára

V zimných mesiacoch členovia našej organizácie odpočívali a pripravovali sa na ďalší namáhavý rok nielen na vlastných pozemkoch, ale aj na pozemkoch, o ktoré sa my záhradkári poctivo staráme. Dňa 23. 3. sme usporiadali výročnú členskú schôdzu, ktorá sa koná každoročne v tomto období. Na schôdzi sa zúčastnilo 49 členov. Svojou návštevou nás poctili aj starosta obce Ondrej Slivka a taktiež cenná návšteva z Okresného zväzu záhradkárov, pán Jozef Sekan. Priamo na schôdzi sme schválili plán práce na tento rok, zhodnotili sme príjmy a výdavky, prijali sme medzi seba nových členov, a potom už prišlo na rad občerstvenie. Podávali sa varené klobásy s chlebíkom a horčicou, na pitie nealkoholické nápoje – minerálka, kofola a pomarančový džús a z alkoholických červené, ružové aj biele víno a tiež naša záhradkárska jablkovica. K príjemnému posedeniu nám na heligónke zahral Ondrej Filipko.

Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov v Malachove má 60 členov. V roku 2013 nám pribudlo 7 nových členov.

Plán práce na rok 2013:

1. Členská schôdza 5 × ročne
2. Schôdze výboru 5 × ročne
3. Poznávacie zájazdy
4. Jánovský výlet
5. Výstava „Jabĺko roka“
6. Účasť na Dňoch Malachova
7. Šrotovanie obilja
8. Lisovanie ovocia

9. Kosenie a hrabanie v Malých dolinkách a školskej záhrade
Všetci sa výborne zabavili a odišli spokojní. Dúfajme, že v takomto dobrom duchu a skvelej nálade našej organizácii ubehne celý rok 2013, v ktorom na nás čaká tiež veľa práce.

Andrej Dobrota – záhradkár, foto: J. Solivajs

Miestni členovia SZZ po zbere minuloročnej úrody jabĺk v školskej záhrade.

Postrehy, názory a otázky čitateľov

V tomto príspevku by som vám, občanom Malachova, chcela priblížiť správanie niektorých z nás v súvislosti so zimnou údržbou.

V našej obci sa nachádzajú aj užšie ulice, tak sneh odpratávame, kam sa len dá. Pri prvej snehovej kalamite v januári sa pracovník s odhrňáčom snažil odstrániť sneh z ulice do potoka. Niekoľko minút ho sledoval náš spoluobčan Ján K., ktorý sa ho snažil atakovať najprv slovne, nadávkami, s tým, že upcháva koryto potoka. Neskôr použil svoju palicu a začal mlátiť na čelné sklo UNC. Odporúčanie, aby sa so sťažnosťami obrátil na obecný úrad dotýčny neakceptoval, a asi o dva dni nato napadol aj samotného šófera s bambusovou palicou v ruke, lenže vodič sa našťastie ubránil a nástroj mu zlomil ako „slák z husu“. Pri ďalšom incidente J. K. mladší hodil lopatou cez bočné okno nakladača sneh, čím poškodil niektoré z elektrických súčiastok v kabíne.

Toto nie je úryvok z nejakého akčného filmu, to je zážitok šófera UNC v našej obci, ktorý sa len snažil vyčistiť od snehu Bučinovú ulicu, aby bola zjazdná pre vozidlá a chodcov. O zážitok neboli samozrejme ukrátení ani okoloidúci, ktorí boli svedkami akcie akoby zladeného hudobného nástroja v podaní otca a syna. Niektorí občania len hodili rukou a reagovali tým, že horšie sa správajú už len tzv. „chuligáni“ z futbalových štadiónov D. Stredy a TT.

Mimochodom prevádzkovateľ UNC nakladača si zatiaľ od dotýčných nevyžaduje náhradu za opravu električky, ak sa podobná príhoda už nebude opakovať!

Ďakujem za zverejnenie

Janka Bystrianska

A čo na to Ján Bystriansky ml., dotknutý pracovník zimnej údržby?

Viete... výborní a bezchybní nie sme nikto, ale sme len dobrí alebo zlí. Tá prvá skupina sa snaží urobiť pre našu obec niečo kladné, či už v letných alebo zimných mesiacoch. No a tá druhá im len z čistej závidy podkladá nohy a ohovára ako „staré baby“. Pri najmenejšej príležitosti, keď sa niečo udeje, hneď je mobilný telefón v pohotovosti. Keby občan našej obce nemal väčší problém s komunikatívnosťou a menší problém s vulgárnou slovnou zásobou, tento príspevok ani nemusel uzrieť svetlo sveta.

Pozn. redakcie: Pokiaľ vieme, obyvatelia danej ulice pri potoku majú v zime naozaj problém s vysokou vodou, najmä keď potok zamrzne, preto sa im vysýpanie snehu do potoka nemuselo páčiť. Či sa celá situácia nedala riešiť inak je na zvážení každého zainteresovaného. Prípadnú reakciu dotknutých osôb radi uverejníme aj v letnom čísle.

Snehu bolo tejto zimy
vyššie hlavy.
Foto: Matúš Druga

Kedže zimná údržba vyvolala v obci dosť negatívnych emócií, požiadali sme starostu Ondreja Slivku o jeho vyjadrenie a pohľad na vec. Tu je jeho odpoveď.

Strávil som osobne pri organizovaní zimnej údržby doteraz štyri a pol mesiaca, kedy som bol doslova denne v obci, niekedy aj v noci, tak, aby bola priebežne zabezpečovaná zjazdnosť ciest.

Táto zima nám dala zabráť – je dlhá a náročná na veľké množstvá snehu, ktorý často padal i niekoľko dní. Potom prišiel dážď, to spôsobovalo namrzanie a bolo potrebné znovu posypať, odhrňať a znovu pluhovať. Bola to nekonečná práca. Naše cesty sú bohužiaľ také úzke, že po niekoľkých dňoch sneženia už nebolo možné pluhovať a muselo sa všetko odhrňať a vyvážať pomocou UNC, čo zimnú údržbu tiež predražilo.

Obecný úrad robil všetko pre to, aby boli cesty vždy prejazdné, čo sa nám podarilo min. na 95 % a často boli cesty odhrnuté rýchlejšie a lepšie ako v meste. Nemusel som v priebehu celej zimy vyhlásovať „výnimočný stav“, tak ako to bolo napr. v obci Králiky. Takáto zima nebola podľa SHMÚ minimálne 60 rokov a ešte teraz, keď píšem tento článok (3. 4. – pozn. red.), sa neskončila.

Ďalšia podstatná vec je tá, že celá Ortútska cesta je v správe obce a nie vyššieho územného celku, tak ako je to vo všetkých obciach okresu. Snažil som sa v roku 2010 túto záležitosť riešiť, ale VÚC nemal absolútne záujem o prevod Ortútskej cesty do svojej správy kvôli finančným problémom. Preto ťažko pochopím niektorých ľudí, ako môžu hodnotiť zimnú údržbu bez toho, aby si uvedomili, ako to vlastne tu v Malachove je, koľko kilometrov máme a ako problematicky sa udržiavajú.

Verím tomu, že každý by chcel mať hneď cestu odhrnutú a možnosť kedykoľvek sa po nej presunúť. Žiaľ, kvôli obmedzenému množstvu používanej techniky a súčasnému veľkému množstvu zrážok, to ani pri veľkom ľudskom úsilí vždy nejde tak, ako by si niektorí predstavovali. Chcem sa poďakovať tým obetavým občanom, ktorí nečakali so založenými rukami a pomohli pri likvidácii snehových kalamít a tiež majú veľkú zásluhu na tom, že cesty boli v krátkom čase prejazdne.

Máme tu ale aj takých, ako je pán Lukáč z Ortútskej ulice, ktorému sneh padá zo strechy domu na Banícku ulicu a celú zimu znepriemňuje život obyvateľom Baníckej ulice a vytvára prekážky pre vjazd všetkých vozidiel, vrátane sanitiek a smetiarskeho auta. Pokiaľ si nenamontuje na strechu snežiačky a nebude sneh odpratávať, bude mu to obec účtovať k náhrade. To sa týka aj dvoch neobývaných domov na hornom konci.

A na záver perlička. Niekoľko našich občanov podalo trestné oznámenie na dodávateľa zimnej údržby p. Jánoša, že poničil ploty a veta a draho sypal posypové materiály. Pre vysvetlenie, bez toho, aby bola podpísaná riadna zmluva o zimnej údržbe, stanovené ceny posypových materiálov, cien za motohodiny a pod., by sa zimná údržba ani nezačala (každý má možnosť si príslušné faktúry a zmluvu pozrieť na našej web stránke). Je tam okrem iného aj to, že dodávateľ všetky škody spôsobené zimnou údržbou zaplatí, príp. odstráni.

Ale niekto tým zrejme intenzívne žije, treba všetko spochybňovať, špekulovať „po funuse“, prečo sa to neurobilo tak alebo inak a je plný nápadov. Ale vždy je na starostovi, aby sa rozhodol – kedy, koľko a v akom množstve odhrnúť a posypať a verte mi, pripravilo ma to o kus života a stálo veľa nervov a bezsenných nocí. Snažil som sa splniť základnú povinnosť, ktorá vyplýva zo zákona, a to je udržať miestne komunikácie v prevádzkyschopnom stave. Určite nebolo všetko tip top, bolo veľa problémov, z ktorých sa môžeme do budúcnosti poučiť. Život nám prináša niekedy aj tvrdšie úderky vo forme živelných pohrôm, za ktorú môžeme považovať aj túto zimu, ale len spoločným úsilím im môžeme zabrániť alebo aspoň zmäkčiť ich dopad.

Všetkým, ktorí to chápu ďakujem.

Ondrej Slivka, starosta

Obecný úrad Malachov v spolupráci s Diakonií Broumov vyhlasuje zbierku použitého oblečenia

Do zbierky môžete priniesť:

- oblečenie na leto a zimu, pre deti i dospelých,
- lôžkoviny, posteľnú bielizeň, uteráky, utierky, záclony,
- periny (náplň perie, vata), vankúše, deky.

Textil do zberu prineste do skladu pri kultúrnom dome v termíne od 15.-19. 4. 2013 v čase od 8:00-15:30 h.

Stojisko kontajnerov na triedený a veľkorozmerný odpad pred Určinou otvárame 3. 4. 2013.

Otvorené bude každú stredu v čase: 8:00-11:00 a 15:00-18:00 h.

Odvoz komunálneho odpadu na I. polrok:

- 30. 03. 2013 – 1 x 7 dní, 1 x 14 dní
- 08. 04. 2013 – 1 x 7 dní
- 15. 04. 2013 – 1 x 7 dní, 1 x 14 dní, 1 x 28 dní
- 22. 04. 2013 – 1 x 7 dní
- 29. 04. 2013 – 1 x 7 dní, 1 x 14 dní
- 06. 05. 2013 – 1 x 7 dní
- 13. 05. 2013 – 1 x 7 dní, 1 x 14 dní, 1 x 28 dní
- 20. 05. 2013 – 1 x 7 dní
- 27. 05. 2013 – 1 x 7 dní, 1 x 14 dní
- 03. 06. 2013 – 1 x 7 dní
- 10. 06. 2013 – 1 x 7 dní, 1 x 14 dní, 1 x 28 dní
- 17. 06. 2013 – 1 x 7 dní,
- 24. 06. 2013 – 1 x 7 dní, 1 x 14 dní

Odvoz plastov vždy v 1. pondelok v mesiaci:

8. 4., 6. 5., 3. 6. 2013.

Čakajú nás dane, šetrite si na ne!

Rozhodnutia na dane a poplatky budú rozosielené do domácností od začiatku apríla 2013. Zaplatiť je potrebné do 30 dní od dátumu doručenia.

OZ Malachovská dolina pozýva všetkých záujemcov o skrášľovanie Malachova na Valné zhromaždenie,

ktoré sa uskutoční 11. 4. 2013 (štvrtok)
o 17:00 h vo vinárni Venezia.
Všetci ste srdečne vítaní!

Duchovné okienko

Nielen počuť o Zmŕtvychvstalom, ale ho aj stretnúť

Ježiš Kristus vstal z mŕtvych! Túto vetu už asi počul každý obyvateľ Malachova. Ale počuť o zmŕtvychvstaní Krista nestačí. Áno, apoštol Pavol nás učí, že viera v Krista je z počutia. No Lukášovo evanjelium nám predstavuje aj skutočnosť, v ktorej nestačí len počuť o vzkriesenom Kristovi, ale je nevyhnutné ho aj stretnúť. Ide o situáciu beznádeje a sklamania, že Boh nekonal podľa našich predstáv, sklamania, že Ježišovou smrťou sa zdánlivo nič nezmenilo.

V dvadsiatej štvrtej kapitole evanjelia podľa Lukáša je opísané stretnutie emauzských učeníkov so zmŕtvychvstalým Kristom. Títo dvaja muži vložili svoju nádej do Ježiša, do jeho konania divov a zázrakov a čakali, že on zachráni Izrael spod nadvlády Rimanov podľa ich predstáv. No Ježiš zomrel na kríži. Keď ich evanjelium nazýva učeníkmi, to znamená, že museli „niečo“ pre Ježiša aj opustiť, neboli to len náhodní poslucháči. Nasledovanie Ježiša ich niečo stálo, vložili doňho svoju nádej, a on zomrel na kríži. Tým pre nich všetko skončilo. Preto sa rozhodnú opustiť spoločenstvo priateľov, Jeruzalem – miesto nádeje a prisľúbenia, a ísť do odľahlej dedinky Emauzy.

Na ceste do Emauz sa k nim pridáva Zmŕtvychvstalý, avšak pre ich sklamanie a beznádej ho nie sú schopní rozpoznať. Sami tvrdia, že počuli o tom, že Ježiš vstal z mŕtvych, to im však neprináša pokoj, ale skôr strach. „Niektoré ženy z našich nás aj naľakali. Pred svitaním boli pri hrobe a keď nenašli jeho telo, prišli a tvrdili, že sa im zjavili anjeli a hovorili, že on žije“ (Lk 24, 22-23). Ježiš vo svojej nekonečnej pokore dovolí, aby mu vyrozprávali svoj príbeh a svoje sklamanie. Nechá ich, aby ho považovali za toho, ktorý je úplne „mimo“. Dovolí im, aby ho považovali za jediného cudzinca, ktorý nie je „v obraze“. Za jediného, ktorý nie je informovaný o tom, čo sa stalo. Iróniou je, že práve Ježiš Kristus je jediný, ktorý vie, čo sa naozaj stalo. On jediný vstal z mŕtvych – tak, že už neumiera.

Možnosť vyrozprávať sa a pozvanie Neznámeho emauzskými učeníkmi na večeru im vytvárajú priestor, aby mohli rozpoznať Krista. Aby už nielen počuli o Zmŕtvychvstalom, ale aby ho aj stretli. Toto stretnutie nanovo oživuje ich srdcia, navracia nádej, naplňa ich radosťou a novou perspektívou. Robí ich schopnými vrátiť sa do Jeruzalema do spoločenstva a takto ich vyvádza zo smútku, samoty a opustenosti. Možno aj pre nás môže byť táto Veľká noc príležitosťou „pozvať na večeru Neznámeho“, venovať trochu času Pánovi a vyrozprávať mu náš príbeh. A možno sa tá chvíľa stane našim osobným stretnutím s Ježišom Kristom, ktorého nebudeme poznať už len z počutia.

Áno, vonkajšie okolnosti emauzských učeníkov sa takmer vôbec nezmenili – Izrael v ten večer naďalej ostal pod nadvládou Rimanov. Stretnutie so živým Kristom ich však urobilo schopnými vzdať sa svojich predstáv o živote a otvoriť sa pre Boží plán. Pravdepodobne ani slávenie veľkonočných sviatkov nevyriešilo ekonomické a iné problémy Malachovčanov. Môže byť však príležitosťou aj pre nás, aby sa i nám obnovili nádej a radosť, aby sme sa otvorili pre novú perspektívu.

Požehnanú Veľkú noc!

*Jozef Mihok, CSsR (Congregatio Sanctissimi
Redemptoris – Kongregácia najsvätejšieho
Vykupiteľa – REDEMPTORISTI), Radvan – Hôrka*

Pozn. redakcie: **Misijnú činnosť redemptoristov môžete podporiť aj 2 % dane z príjmu.**

Údaje na tlačivá: Kongregácia Najsvätejšieho Vykupiteľa, Puškino-
nova 1, 811 04 Bratislava, Účelové zariadenie cirkvi a náboženskej
spoločnosti, IČO: 00587133

POZVÁNKY A OZNAMY

Vyberáme z matriky

(stav k 1. 3. 2013)

Celkový stav obyvateľstva v Malachove:
1058 obyvateľov, z toho 521 mužov a 521 žien.

Prišli na svet

Damián Demeter (matka Ivana Môciková), Ortútska 80, nar. 30. 12. '12
Máša Mokošová (matka M. Cimermanová), Ortútska 136, nar. 10.2. '13
Rodičom blahoželáme!

Oslavujú jubileum

Kapustová Helena	1. 3. 1923	90	Ortútska 130
Kapusta Ondrej	12. 2. 1933	80	Banická 19
Sečkárová Júlia	29. 1. 1933	80	Ortútska 62
Slezáková Blažena	19. 2. 1933	80	Ortútska 159
Kubiš Ján	1. 1. 1938	75	Banická 49
Terem Pavel	19. 1. 1938	75	Ortútska 212
Dobrota Ján	9. 2. 1938	75	Banická 39
Žabka Milan	1. 2. 1943	70	Bučinová 29

Všetkým gratulujeme!

Opustili nás

	Narodenie	Úmrtie	
Homolová Emília	28. 4. 1940	21. 12. 2012	Bučinová 34
Tito Ludovít	2. 11. 1928	5. 2. 2013	Ortútska 71
Jakubkovič Jozef	9. 9. 1951	10. 2. 2013	Banická 1
Krnáč Miroslav	16. 9. 1965	14. 2. 2013	Malachov

Česť ich pamiatke!

Viac informácií o činnosti našich organizácií nájdete na:

<http://zssmsmalachov.webnode.sk>
<http://malachovska-dolina.webnode.sk>
a www.vibrama.sk.

Kancelária obchodných zástupcov Prvej stavebnej sporiteľne, a. s.

VÝHODNÉ SPORENIE

- štátna prémie 11,5 % až 66,39 € pre každého člena rodiny
- výnos zo sporenia až 5,65 % ročne
- zmluva o stavebnom sporení len za 20 €
- sporenie pre deti s extra istotou až do 10 000 €
- sporenie pre skôr narodených s možnosťou vyplácania renty

ZAÚJÍMAVÉ ÚVERY

- stavebný úver s úrokom od 2,9 % ročne garantovaným počas celej doby splácania
- medziúvery aj bez predchádzajúceho sporenia
- výhodné splatenie úverov na bývanie v iných bankách

UNIKÁTNE POISTENIE

- poistíte si dom, byt alebo zariadenie domácnosti
- poistíte si seba alebo vašich blízkych

Mgr. Natália Ol'hová

oblastná vedúca PSS, a. s.

Lazovná 11, Banská Bystrica

tel.: 0917 098 010, e-mail: natalia.olhova@fopss.sk

Konzultácie možné aj u Vás doma.

Opätovná výzva

Staňte sa prispievateľom!

Podelte sa s nami o vaše zážitky, postrehy, pripomienky a my vám ich radi uverejníme. Uvítame aj akékoľvek pripomienky k obsahu a forme MN.

L. Kubišová (kontakty v tiráži)

**Venujte 2% svojich daní organizáciám,
ktoré svojou činnosťou prispievajú k skvalitneniu života v Malachove!**

Občianske združenie	Telovýchovná jednota SLOVAN Malachov	IČO: 31914241	Bučinová 5, Malachov	974 05 Banská Bystrica
Občianske združenie	Občianske združenie Malachovská škola	IČO: 42196230	Banická 52, Malachov	974 05 Banská Bystrica
Občianske združenie	Klub slovenských turistov VIBRAMA Malachov	IČO: 35983906	Banická 39, Malachov	974 05 Banská Bystrica
Občianske združenie	Občianske združenie Malachovská dolina	IČO: 42012457	Ortútska cesta 145, Malachov	974 05 Banská Bystrica

Posledný termín pre **zamestnancov na podanie Vyhlásenia o poukázaní 2% (3%) z dane** (spolu s **Potvrdením o zaplatení dane od zamestnávateľa**) je **30. 4. 2013** – tieto doklady je potrebné doručiť na DÚ podľa miesta bydliska – v Banskej Bystrici na Novej ulici č. 1 (budova bývalého Daňového riaditeľstva SR).

Malachovské noviny, roč. VII, č. 1/2013

Občasník vydáva: Obecny úrad Malachov v spolupráci s občianskymi združeniami pôsobiacimi v Malachove, **ISSN 1339-1798**

Registrovaný: Ministerstvom kultúry SR pod č. EV 4270/11, farebná verzia v .pdf na www.malachov.sk

Číslo redakčne pripravila: Luba Kubišová, e-mail: kubisova@gmail.com, tel.: 0905 984 661. **Jazyková korektúra:** Ivona Kulichová

Grafická úprava: Martin Mlích – MLIHTRONIX, **Tlač:** DALI-BB, s.r.o., Redakcia si vyhradzuje právo krátenia a úpravy rukopisov!

Podme správne robiť správnu vec

Separácia a spracovanie bioodpadu

Každý obyvateľ v priemere ročne vyprodukuje 327 kg komunálneho odpadu. Z tohto množstva až 45 % (v každej obci sa škála pohybuje rôzne – v rozmedzí od 40 % do 70 %) tvorí bioodpad. Skladá sa z pokosenej trávy zo záhrad, lístia, konárikov stromov, ovocných a zeleninových odpadov, drevených pilín, kôry či trusu hospodárskych zvierat. Všetko toto pravidelne vyvážame alebo spalujeme, prípadne vytvárame čierne skládky niekde v priestoroch, ktoré priamo neohrozujú naše súkromie. Prečo? Ak nepotrebné suroviny správne využijeme, premeníme na hnojivá, ušetríme životné prostredie aj svoje peniaze za nákup umelých hnojív.

Z legislatívneho hľadiska od 1. 1. 2013 platí zákon z 19. 10. 2012, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch. Jednou zo zmien, ktorá ovplyvní samosprávy je, že vzniká povinnosť obce zaviesť triedený zber biologického odpadu (BIO)

a biologicky rozložiteľný komunálny odpad (BRKO), podľa novelizovaného § 39 ods. 16 písm. b) zákona. Podľa Európskej smernice 1999/31/EC o skládkach odpadu by sa mal komunálny odpad v porovnaní s rokom 1995 znižovať do roku 2010 o 25 %, do roku 2013 o 50 % a do roku 2020 o 65 %.

Jednou z najstarších a najrozšírenejších človekom riadených recyklácií je kompostovanie, ktoré zintenzívňuje a optimalizuje bežné pôdne mikrobiologické procesy. Pomocou kompostovania je možné z rozličných bioodpadov získať kvalitné organické hnojivo – kompost. Ak samospráva preukáže, že má systém, ktorý pomáha separovať BRKO, ako napríklad kompostéry v každej domácnosti, nemusí zavádzať zbytočne drahý systém zberu BRKO.

V čom kompostovať

Kompostér – ideálny pomocník pri kompostovaní. Je vyrobený z recyklovaného plastu, nádoba kompostéra nemá dno (z dôvodu voľného styku s pôdou a prístupu mikroorganizmom, červom a dážďovkám).

Prikrýva ho veko s otočným ventilom na reguláciu prístupu vzduchu. Bočné dverka slúžia na vyberanie kompostu a viaceré otvory na prevzdušňovanie hmoty.

Ako správne kompostovať

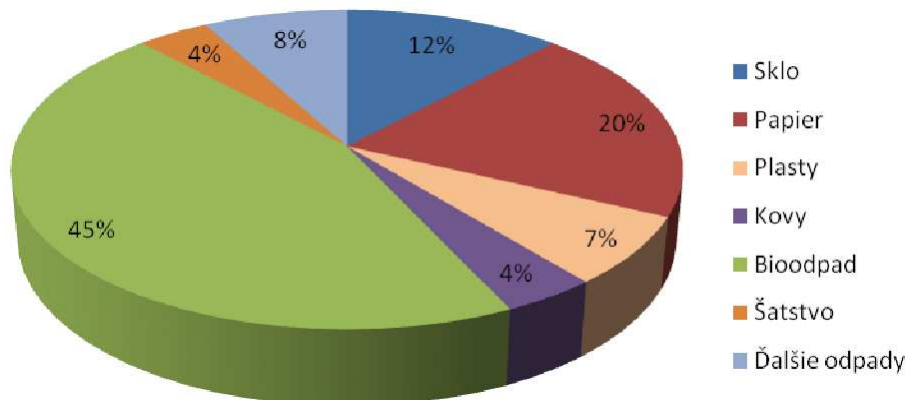
Pri kompostovaní je dôležité odpadový materiál znižovať a drviť. Pokiaľ odkladáte rozdrvený záhradný odpad do kompostéra, premení sa oveľa rýchlejšie na hodnotný kompost bohatý na živiny. Rozdrvený odpad zo záhradného drviča môžete tiež použiť na mulčovanie pod stromy a kríky, ktoré tak chránite pred vysychaním, obmedzíte rast buriny a zlepšíte kvalitu pôdy. Nezanedbateľným dôvodom pri spracovaní odpadu záhradnými drvičmi je aj skutočnosť, že na Slovensku je spaľovanie odpadu zo záhrad, akým sú odrezané konáre, tráva a pod. už niekoľko rokov zákonom zakázané. K ďalším zásadám patrí správna skladba materiálu, dostatočný prístup vzduchu a dostatočná vlhkosť.

1

2

3

Výsledok

Kompost je kvalitné organické hnojivo, ktorým sa do pôdy vracajú všetky cenné živiny. Zrelý kompost možno použiť na rôzne účely. Kompostovanie v kompostéroch má množstvo výhod. Urýchlenie procesu kompostovania až o polovicu doby nutnej pri kompostovaní na hromadách. Regulácia teploty, vlhkosti, prístupu vzduchu a svetla. Úspora miesta na záhrade (kompostér nahradí nevzhľadnú hromadu). Estetika. Odstránenie nepríjemného zápachu, ktorý vábi hmyz a drobné zvieratá. Finančná úspora na odvoze domových odpadov – kompostovaním je možné spracovať až 30 % kuchynských odpadov. Zuzitkovanie odpadov zo záhrady a získanie kompostu – vynikajúceho zdroja živín a organických látok.

Aj vďaka tomuto systému separácie bioodpadu môžeme znížiť komunálny odpad, čo znamená znížiť náklady na zber a zvoz odpadu a použiť tieto financie do zmysluplnejších činností v našej obci.

Preto je možnosť pre občanov nahlásiť záujem o kompostér na obecnom úrade v Malachove do 20. 4. 2013.

V prípade väčšieho počtu záujemcov, je možné získať viaceré výhody od dodávateľov (doprava zdarma, množstevná zľava, doživotná záruka na náhradné diely, 16-násť stránkový sprievodca kompostovaním ku každému kompostéru, atď.).

Buď si občan vyberie z typov uvedených na tejto dvojstrane, alebo si môže dodatočne pozrieť ďalšie na www.komposter.sk a nahlásiť konkrétny typ podľa vlastného výberu. Tiež je tam opísaný rozdiel medzi kvalitou Hobby, Profi a Premium, rôzne objemy kompostérov (objem je väčšinou v názve čiže napr. JRK 1050 PREMIUM má objem 1050 litrov).

- 1) JRK 1050 PREMIUM – 164 eur
- 2) JRK 800 HOBBY – 55 eur
- 3) JRK 700 PROFI – 97 eur
- 4) JRK 400 PROFI – 57 eur
- 5) JRK 380 HOBBY – 23 eur

Prajeme veľa šťastia s kompostovaním

Ako naložíme s BRO v našej obci?

Podľa zákona o odpadoch je obec na svojom území povinná zabezpečiť triedenie odpadu z domácností. Sklo, kovy, papier, plasty a elektroodpad už v našej obci triedime. V roku 2013 musí naša obec vyriešiť aj triedenie biologicky rozložiteľného odpadu (BRO), do ktorého patrí najmä odpad zo záhrad. Odvoz tohto druhu odpadu z obce je finančne veľmi náročný a štát na to finančne neprispieva. Musí to riešiť samospráva obce z vlastných finančných prostriedkov, čo sa následne premietne do poplatku za komunálny odpad na každého občana.

Už teraz, hoci sme poplatok za komunálny odpad v tomto roku zvýšili o 2 eurá na osobu, nie sú pokryté skutočné náklady za komunálny odpad odváňaný z obce v doterajšom rozsahu. Ak by pribudol odvoz triedeného biologicky rozložiteľného odpadu, ktorý musí byť uskladňovaný v samostatných nádobách s častou frekvenciou odvozu, museli by sa poplatky od občanov ešte navýšiť zhruba o 50 %. K tomu treba ešte pripočítať jednorazový nákup zberných nádob.

Aby sme sa vyhlí týmto zvýšením nákladom na odvoz odpadu, navrhujeme riešiť problém biologicky rozložiteľného odpadu tak, že každý sa zaviazá, že bude kompos-

tovať na vlastnom pozemku, čo je jedna z možností v súlade so zákonom o odpadoch. Obce, kde si občania sami kompostujú BRO, nemusia zavádzať vyššie uvedený poplatný spôsob odvozu odpadu za podmienky, že aspoň 50 % obyvateľov obce potvrdí kompostovanie vlastného biologicky rozložiteľného odpadu na vlastnom pozemku, a to podpísaním dohody, ktorá vám bude všetkým zaslaná do domácností.

Za celú domácnosť **podpíše dohodu len jeden zástupca rodiny**, vedený ako pôvodca odpadu. Súčasne s dohodou vám bude zaslaná aj splnomocnenie, kde sa v hornej časti menovite uvedú všetci členovia domácnosti, aj deti. V dolnej časti splnomocnenia sa podpíše vľavo zástupca rodiny ako splnomocnenec, a vpravo ostatní členovia rodiny nad 18 rokov (deti sa nepodpisujú).

Vyplnenú a podpísanú dohodu so splnomocnením treba doručiť na obecny úrad (poslať po poštárke, vhodiť do schránky na obecnom úrade, alebo doniesť osobne na obecny úrad) do 30. 4. 2013.

V prípade, že by 50 % občanov nesúhlasilo s touto formou likvidácie BRO, bude musieť obec pristúpiť k zvýšeniu poplatku, čo by pre občanov v tejto dobe znamenalo zbytočnú záťaž pre rodinný rozpočet.

E. Sečkárová, O. Slivka

